

COMMERCE-COLLEGII UNDERDÅNIGA BERÄTTELSE

OM

SVERIGES INRIKES SJÖFART ÅR 1830.

Stormäktigste, Allernådigste Konung!

På grund af de till Ed. Kongl. Maj:ts och Rikets Commerce-Collegium inkomna uppgifter, får Collegium afgifva följande underdåniga Berättelse, rörande förhållandet med inrikes sjöfarten år 1830.

Antalet af fartyg, tillhörige innevånarne i de vid Östersjön och Nordsjön samt Rikets segelbara insjöar belägna Städer, utgjorde 1132, med en sammanräknad dräktighet af 57,835 $\frac{5}{100}$ -dels Läster.

För inrikes sjöfarten användes af dessa

fartyg 397, med ett Lästetal af 10,974 $\frac{17}{100}$.

Och hafva dessutom, för transport

af varor sjövägen, inrikes orter

emellan, varit begagnade Landt-

män tillhörige fartyg och båtar af

5 Läster och derutöfver . . . 656, dito dito 13,679.

eller tillsammans 1,053 fartyg och båtar af 24,653 $\frac{27}{100}$ -dels Läster.

För att ådagalägga i hvad mån de af omförmäldte Städer, hvilka ej åtnjuta Stapelrätt, deltagit i inrikes segelfarten, är Tabellen N:o 1 upprättad.

Vid jemförelse af dessa Städers sjöfart sistlidet år samt år 1829, visar sig, att fartygens antal nedgått från 229, med en dräktighet af 6,057 $\frac{5}{100}$ -dels Läster, till 212, med en dräktighet af 5,613 $\frac{2}{100}$ -dels; och äro Städerna Carlstad och Wenersborg egentligen de, hvilkas sjöfart år 1830 undergått en icke obetydlig minskning.

Tabellen N:o 2 upptager de, Landtmän tillhörige, fartyg och båtar af 5 Läster och derutöfver.

Enligt de af Ed. Kongl. Maj:ts Befallningshafvande för år 1829 meddellda uppgifter, utgjorde dessa fartyg och båtar ett antal af 486, med en sammanräknad dräktighet af 9000 Läster. Förlidet år äro de deremot upptagna till 656, med

INLEDNING

TILL

Commerce-Collegii underdåniga berättelse om Sveriges inrikes sjöfart. – Stockholm, L. J. Hjerta, 1830-1858. Täckningsår: 1828-1857

Efterföljare:

Bidrag till Sveriges officiella statistik. E, Inrikes sjöfart. Kommerskollegii underdåniga berättelse för år ... – Stockholm : Ivar Hæggström, 1859-1912.
Täckningsår: 1858-1910.

1865 ändrades serien till Bidrag till Sveriges officiella statistik. E, Inrikes sjöfart och handel och 1895 till Bidrag till Sveriges officiella statistik. E, Sjöfart.

Översiktspublikation:

Historisk statistik för Sverige. Statistiska översiktstabeller : utöver i del I och del II publicerade t.o.m. år 1950. – Stockholm : Statistiska centralbyrån, 1960.

S. 21: Tab. 16. Införsel och utförsel 1836-1950.

S. 65: Tab. 34. Handelsflottan och dess bemanning 1830-1950.

Commerce-Collegii underdåniga berättelse om Sveriges inrikes sjöfart år 1830.
Digitaliserad av Statistiska centralbyrån (SCB), 2011.

Vid digitaliseringen har en innehållsförteckning skapats och lagts till.

Commerce-Collegii underdåniga Berättelse om Sveriges Inrikes Sjöfart år 1830

INNEHÅLL

Underdånig berättelse

Tabeller

- N:o 1. Uppgift på de Fartyg och deras Lästetal, som uti Sjöstäderna och en del Uppstäder, enligt från Magistraterna inkomne Förteckningar, varit begagnade till inrikes sjöfart år 1830.
- N:o 2. Sammandrag af de från nedannämde Län inkomne uppgifter för år 1830, på de Fartyg och Båtar, hvilka tillhöra Landtmän.
- N:o 3. Uppgift öfver Skepps- och Båtfarten på nedannämnde Canaler, enligt till Kongl. Commerce-Collegium inkomne Förteckningar för år 1830.

COMMERCE-COLLEGII UNDERDÅNIGA BERÄTTELSE

OM

SVERIGES INRIKES SJÖFART ÅR 1830.

Stormäktigste, Allernådigste Konung!

På grund af de till Ed. Kongl. Maj:ts och Rikets Commerce-Collegium inkomna uppgifter, får Collegium afgifva följande underdåniga Berättelse, rörande förhållandet med inrikes sjöfarten år 1830.

Antalet af fartyg, tillhörige innevånarne i de vid Östersjön och Nordsjön samt Rikets segelbara insjöar belägna Städer, utgjorde 1132, med en sammanräknad dräktighet af 57,835 $\frac{5}{100}$:dels Läster.

För inrikes sjöfarten användes af dessa

fartyg 397, med ett Lästetal af 10,974 $\frac{17}{100}$.

Och hafva dessutom, för transport

af varor sjövägen, inrikes orter

emellan, varit begagnade Landt-

män tillhörige fartyg och båtar af

5 Läster och derutöfver . . . 656, dito dito 13,679.

eller tillsammans 1,053 fartyg och båtar af 24,653 $\frac{27}{100}$:dels Läster.

För att ådagalägga i hvad mån de af omförmäldte Städer, hvilka ej åtnjuta Stapelrätt, deltagit i inrikes segelfarten, är Tabellen N:o 1 upprättad.

Vid jemförelse af dessa Städers sjöfart sistlidet år samt år 1829, visar sig, att fartygens antal nedgått från 229, med en dräktighet af 6,057 $\frac{5}{100}$:dels Läster, till 212, med en dräktighet af 5,613 $\frac{2}{100}$:dels; och äro Städerna Carlstad och Wenersborg egentligen de, hvilkas sjöfart år 1830 undergått en icke obetydlig minskning.

Tabellen N:o 2 upptager de, Landtmän tillhörige, fartyg och båtar af 5 Läster och derutöfver.

Enligt de af Ed. Kongl. Maj:ts Befallningshafvande för år 1829 meddellda uppgifter, utgjorde dessa fartyg och båtar ett antal af 486, med en sammanräknad dräktighet af 9000 Läster. Förlidet år äro de deremot upptagna till 656, med

13,679 Lästerns dräktighet. Då likväl de senast erhållna uppgifter i detta ämne funnits mera fullständiga än de för år 1829, hvilka, efter hvad Collegii för samma år afgifna underdåniga Berättelse innehåller, föranledt till flere anmärkningar, är Collegium icke i tillfälle, att med säkerhet bedöma, i hvad mån det för Landtmanna-seglationen nu upptagna större antal fartyg och båtar bör tillskrifvas en ökad liflighet i denna näringsgren, eller härrör af noggrannare och fullständigare uppgifter.

Collegium hyser emedlertid den öfvertygelse, att om de flere hinder för Landtmanna-seglationens fria utveckling, som från forna tider, i följd af då uppgjorda stränga gränsskillnader mellan Stads- och Landtmanna-närningar, ännu qvarstå, utan att under seclers lopp hafva verkat det dermed afsedda ändamål, eller Städernas uppkomst och förkofran, blifva undanröjda, och hvarom Collegium under den 16 sistlidne November afgifvit särskildt underdånigt Betänkande, Landtmanna-seglationen, som redan, särdeles i vissa Län, såsom Stockholms och Götheborgs, är af stor vikt för innevånarne derstädes, skall vinna vida större utsträckning än hittills, och i sådant fall ej allenast Landets utan ock Städernas innevånare deraf hämta en verklig och sann fördel, enär ostridigt är, att Städernas rörelse hufvudsakligen beror derpå, huruvida Landtmannen äger utväg att förse sig med de varor, Städernas Borgerskap hafva att aflåta, och att således alla de medel, som tillskynda innevånarne å landsbygden ökad förtjenst och befordra deras välstånd, äfven måste bidraga till Städernas förkofran.

Öfver farten på Trollhätte-, Hjelmare-, Strömsholms-, Södertelje och Götha Canaler, är Tabellen N:o 3 i underdånighet upprättad.

Segelfarten på dessa Canaler har, då man undantager den på Strömsholms Canal, varit icke obetydligt lifligare än år 1829.

Antalet af de fartyg och båtar, som passerade *Trollhätte Canal*, utgjorde 2,284 st., hvaraf 1713 varit lastade.

Ibland den mängd varor, som å denna Canal blifvit transporterade, må, såsom af större betydenhet, anföras:

Trädvaror:

Bräder, å 10 Alnar, . . .	3,423	
D:o, å 6 d:o, . . .	3,925	
		7,348 Tolfter.
Bakar	3,387	d:o
Bjelkar	8,806	Stycken.
Blockar, å 10 Alnar, . . .	19,538	
D:o, å 6 d:o, . . .	4,492	
		24,030 d:o
Spiror	194	d:o
Ekstäfver	17,652	d:o
Ved	1,187	Famnar.
Master	30	Stycken.
Plankor, å 10 Alnar, . . .	36,464	
D:o, å 6 d:o, . . .	8,477	
		44,941 Tolfter.

Jern och Stål:

Stångjern	121,729	Skepp:d.
Spik	10,087	Kistor.
Plåtar	140	d:o
Tackjern	102	Skepp:d.
Stål	16,556	Centner, Bunkar och Knippor.
<i>Diverse Spannemål</i>	5,974	Tunnor.
<i>Brännvin</i>	23,063	Kannor.
<i>Sill</i>	22,497	Tunnor.
<i>Salt</i>	20,956	d:o.
<i>Socker</i>	303	Fat och 238 Tunnor.
<i>Sirap</i>	118	d:o och 265 Åmar.
<i>Fisk, torr,</i>	979	Skepp:d och 3,725 Vålar.
<i>Alun</i>	1,395	Tunnor.

Glas:

Fenster	355	Kistor.
Bouteiller	216,922	Stycken.
Kras	150	Skepp:d.
<i>Murtegel</i>	269,065	Stycken.
<i>Taktegel</i>	2,060	d:o
<i>Hudar</i>	1,431	d:o
<i>Papper</i>	728	Ris.
<i>Stenkol</i>	3,770	Tunnor.
<i>Brunsten</i>	2,483	Skepp:d.

Hufvudsakliga transporten på *Hjel-*
mare Canal utgjordes af:

<i>Stångjern</i>	16,829	Skepp:d.
<i>Stål</i>	1,442	d:o
<i>Torr-fisk</i>	566	d:o
<i>Spannemål</i>	6,728	Tunnor.
<i>Salt</i>	3,346	d:o
<i>Sill och Strömming</i>	2,368	d:o
<i>Alun</i>	2,424	d:o
<i>Brännvin</i>	12,520	Kannor.
<i>Conjac och Arac</i>	6,512	d:o
<i>Hudar och Skinn</i>	5,855	Stycken.
<i>Kräftor</i>	204,000	d:o

Å *Strömsholms Canal* skeppades följande väsentliga artiklar:

<i>Stångjern, Tackjern och Manufactursmiden</i>	36,343	Skepp:d.
<i>Jernmalm</i>	2,243	d:o
<i>Sill och Strömming</i>	1,234	Tunnor.
<i>Spannemål</i>	5,805	d:o

Dräktigheten af de fartyg, som gingo genom *Södertelje Canal*, utgjorde tillsammans 14,272 Läster, eller 1,418 Läster mera än förlidet år. Antalet af utländska fartyg, som år 1830 passerade Canalen, uppgick, likasom år 1829, till 7 stycken.

Af varor, som blifvit förda å *Götha Canal*, kunna, ibland väsendtligare artiklar, följande upptagas:

<i>Stångjern, Spik och Stål</i>	17,169	Skepp:d.
<i>Tackjern och Gjutgods</i>	1,711	d:o
<i>Spannemål och Rotfrukter</i>	14,298	Tunnor.
<i>Salt, Sill och andra Fiskvaror</i>	11,862	d:o
<i>Brännvin och andra vätvaror</i>	25,284	Kannor.

Vid jemförelse af de Collegium tillhandakomne uppgifter å antalet af de för inrikes sjöfarten, åren 1829 och 1830, använda fartyg, ville synas, som under dessa 2:ne år berörde näringsgren ej i det hela undergått någon anmärkningsvärd förändring. Det må likväl ej förbises, att för ett fullständigt och säkert bedömande af förhållandet i detta fall fordrades att känna mängden och beskaffenheten af de varor, som nämde år blifvit sjövägen, inrikes orter emellan, transporterade; men då dessa varor ej förtullas, samt endast i vissa fall äro förpassning underkastade, kunna några tillförlitliga upplysningar i omförmäldte afseende ej erhållas. Att denna näringsgren är af stor vikt och omfattning, är emedlertid lätt att finna, då man besinnar, att Sverige äger vidsträckta kuster, belägna vid 2:ne Haf; att de varor, som i olika delar af Riket produceras eller tillverkas och utgöra föremål för handeln, i allmänhet äro tunga eller intaga stort rum, utan att äga ett deremot svarande värde, i följd hvaraf de icke bära kostnaden af en längre landtransport; samt att dessutom, med undantag af vintertiden, Landtmannen är så upptagen af andra hushållsgöromål, att han vanligen icke finner uträkning att sysselsätta sig med varors forslande landvägen.

Af allt detta visar sig, huru förtjent inrikes sjöfarten är af Ed. Kongl. Maj:ts höga omvårdnad; och Collegium skall ej underlåta, att under fortsatt uppmärksamhet å denna näringsgren, i hvad på Collegium ankommer, i underdånighet anmäla, hvad Collegium anser bidragande till dess lättnad och förkofran.

Collegium framhårdar med djupaste vörndnad

Stormächtigste, Allernådigste Konung!

Eders Kongl. Maj:ts

underdånigste, tropligtigste
Tjenare och Undersåter,

GABR. POPPIUS.

A. P. v. SYDOW,

Refer.

J. N. Borelius.

Stockholm den 19 December 1831.

N:o 1.

Uppgift på de Fartyg och deras Lästetal, som uti Sjöstäderna och en del Uppstäder, enligt från Magistraterna inkomne Förteckningar, varit begagnade till inrikes sjöfart år 1830.

	Fartyg.	Lästetal.
<i>Sjöstäder:</i>		
Cimbritshamn	2	49 ¹⁸
Falkenberg	2	33 ⁵⁴
Kongsbacka	2	27 ³⁵
Norrtelje	2	24 ⁴³
Sölvitsborg	5	110
Waxholm	13	140
Öregrund	3	99 ⁶⁰
Östhammar	1	28
<i>Uppstäder:</i>		
Arboga	18	627
Askersund	3	87
Carlstad	21	626 ¹¹
Christinehamn	17	502 ⁷⁷
Enköping	8	96 ²
Köping	17	722 ⁶
Lidköping	3	71
Mariefred	3	52 ⁶³
Mariestad	7	116
Strengnäs	3	69 ¹⁹
Thorshälla	6	175
Upsala	10	169 ⁸⁸
Wenersborg	14	188
Westerås	19	797 ²⁰
Wadstena	4	89
Åmål	13	283 ⁴²
Örebro	16	429 ⁵⁰
Summa	212	5,613 ⁸⁸

N:o 2.

Sammandrag af de från nedannämde Län inkomne uppgifter för år 1830,
på de Fartyg och Båtar, hvilka tillhöra Landtmän.

	Antal.	Lästetal.
Calmar Län	57	807
Carlstads d:o	36	315
Christianstads d:o	20	869
Fahlu d:o	43	416
Göteborgs d:o	125	2,252
Gefleborgs d:o	9	167
Gottlands d:o	8	207
Hallands d:o	5	25
Linköpings d:o	48	891
Malmöhus d:o	11	270
Nyköpings d:o	6	104
Norrbottnens d:o	15	677
Stockholms d:o	167	4,460
Upsala d:o	23	287
Wenersborgs d:o	19	327
Wester-Norrlands d:o	17	576
Westerås d:o	23	271
Westerbottens d:o	8	398
Örebro	16	360
Summa	656	13,679

N:o 3.

Uppgift öfver Skepps- och Båtfarten på nedannämde Canaler, enligt till
Kongl. Commerce-Collegium inkomne Förteckningar för år 1830.

Trollhätte Canal.

Fartyg och Båtar, däckade öfver	300 Skepp:d,	922 Stycken.
” ” D:o under	300 ”	67 ”
” ” öppna öfver	300 ”	619 ”
” ” D:o under	300 ”	273 ”
” ” Ström		373 ”
Timmer-Flottor		30 ”

Af ofvanstående Fartyg och Båtar voro

Lastade 1,713 Stycken.

Olastade 571 ”

Canalfarten började den 17 April och slutade den 25 December.

Hjelmare Canal.

Fartyg och Båtar af 5 Läster och deröfver 144 Stycken.

Båtar under 5 Läster 36 ”
————— 180 Stycken.

Af förstnämde 144 st. Fartyg och Båtar voro

Lastade 129 Stycken.

Olastade 15 ”

Sammanräknade Lästetalet af Fartyg och de Båtar, som undergått mätning,
utgjorde 662 Läster.

Canalfarten började den 2 Maj och slutade den 1 December.

Strömsholms Canal.

Fartyg af 100 à 200 Skepp:ds dräktighet, 448 Stycken, passerade och repasserade.

Af ofvanstående Fartyg voro

Lastade 316 Stycken.

Olastade 132 ”

Sammanräknade dräktigheten af de 46 Stycken Fartyg, som detta år bestridt
hela varutransporten på Canalen, utgjorde i Skepp:d Bergsvigt 8,274.

Canalfarten började den 1 Junii och slutade den 16 November.

Södertelje Canal.

Fartyg och Båtar af 5 Läster och derutöfver 907 Stycken.

Båtar under 5 Läster till och med 2 Läster 62 „

969 Stycken.

Båtar under 2:ne Läster samt så kallade Ökstockar . . . 245 „

Af ofvanstående 969 Fartyg och Båtar voro

Lastade 512 Stycken.

Olastade 457 „

Sammanräknade Lästetalet af Fartyg och de Båtar, som undergått mätning, utgjorde 14,272 Läster.

Canalfarten började den 26 April och slutade den 18 December.

Götha Canal.

Fartyg och Båtar af 5 Läster och derutöfver 375 Stycken.

Båtar under 5 Läster 140 „

Af ofvanstående Fartyg och Båtar voro

Lastade 323 Stycken.

Olastade 192 „

Canalfarten började den 22 April och slutade den 1 December.